

El pou del vernís

Butlletí
d'informació

Editorial

Ara que ens trobem al bell davant del temps estival, val la pena fer un resum de les activitats que hem desenvolupat el primer semestre d'enguany.

A part de la puntual tramesa trimestral del Pou del Vernís, on es recullen diverses notícies de la nostra entitat i el corresponent treball d'investigació, hem seguit enregistrant magnetofònicament cada Trobada de la Gent Gran, de tal manera que ara disposem de prou material per a poder presentar ja la primera Miscel·lània en el transcurs de l'any que ve. Hem d'informar, però, als nostres socis i simpatitzants que aquest mes de juny clourem provisionalment aquesta presentació mensual de les experiències i records de la gent gran. Els actes que substituiran aquestes Trobades i que preveiem realitzar a partir del mes d'octubre, tindran com objectiu: "Conèixer i estimar les nostres tradicions". Us convocarem, doncs, cada mes per donar-vos a conèixer molts aspectes nous que conformen les nostres tradicions populars.

A principis d'any no podia faltar una calçotada en una masia de Sant Just, com ja és tradicional, i que va aplegar un bon nombre de socis i simpatitzants del Grup d'Estudis, aplegats en franca amistat.

Una altra activitat que mereix ser esmentada és la visita a Ca l'Hospital de la nostra vila, per un grup d'unes 40 persones i que vam ser atesos esplendidament. Posteriorment tingué lloc la visita al Museu de la Colònia Vidal de Puig-Reig, on hi van participar 41 persones, entre socis i simpatitzants de la nostra entitat.

La celebració de Sant Jordi va tenir lloc amb antel·lació, al Centre Municipal Puig Coca, on a més d'iniciar l'any Mozart a la nostra vila, en col·laboració amb d'altres entitats locals, el vam acompanyar amb poesies de Joan Maragall, a cura d'uns bons rapsodes espluguins. La celebració mozartiana fou a cura del Quartet In Nobis, amb peces escollides del gran músic.

En un altre camp, esmentem la nostra participació en la fira Recercat d'Amposta, amb la presència de molts grups d'estudi de tota l'àrea de parla catalana i vam constatar la immensa feina que pot fer un grup d'estudis si compta amb el suport efectiu de l'ajuntament de la vila respectiva i tanmateix de la ciutadania. Això fou el dissabte 6 de maig i, al dia següent, vam participar en la Fira d'entitats de la nostra vila.

Doncs bé, ara venen mesos en els que es reduirà la nostra activitat per raons òbvies. Us esperem a tots en els actes que ens siguin possibles d'organitzar a partir del mes de setembre.

El Grup d'Estudis d'Esplugues presenta dos treballs d'investigació relatius a un fill del poble, el Pare Miquel d'Esplugues (1870 – 1934), que per la seva dimensió religiosa, intel·lectual i política, mereix ser coneguda pels nostres ciutadans. Amb això som fidels a la nostra tasca de recerca de la nostra identitat.

Aquest era el nom amb el que se'l coneixia en l'orde caputxina, l'eminent religiós, intel·lectual i d'important significació política en el seu temps. En realitat era nascut a Esplugues l'any 1870 i es deia Pere Campreciós i Bosch. Era expert en Filosofia i Teologia, amb unes rellevants dots intel·lectuals i que exercí una notable influència religiosa, cultural i política en la renaixent Catalunya del seu temps, això darrer, amb una clara relació amb els personatges de la Lliga Regionalista. Home de confiança de Francesc Cambó, també admirà profundament el bisbe Torras i Bages, mort a Vic el 1916, si bé era crític amb alguns posicionaments d'aquest, fruit d'un pensament profundament catalanista però que acusava els prejudicis del temps.

Va fundar i participar en diverses publicacions, les quals utilitzava com a estri eficaç, combatent i incisiu, per assolir una societat cristianitzada i impregnada amb els valors emergents de la Renaixença, amb els quals promovia una avançada i ambiciosa millora de les relacions socials. Esmentem, si més no, les publicacions d'"Estudis Franciscans" i "Criterion", aquesta darrera com a primera revista catalana de Filosofia i presentà diverses obres d'una proposta nacionalista-cristiana avançada, ens referim al context previ de l'any 1934 i, tanmateix, de reflexió destinada a l'orde caputxina.

El P. Miquel va tenir el valor de rebutjar de bell inici i categòricament el totalitarisme que es covava en la societat del moment. Va conjugar el pensament tomista que impregnava la seva vida i força ben assumit per la tradició catalana, amb els valors liberals que, poc després de la

seva mort, va enterrar el general Franco. Atesa l'extensió que ha deparat aquest treball de recerca, l'hem dividit en dues parts:

1. Obra franciscana en una societat en lluita
2. Filosofia política davant d'una societat d'antagonismes radicals

1
En efecte, en aquell moment el franciscanisme estava escindit en dos corrents ben definits: un que s'encarnava en Verdager i Maragall, car entenien que el poble de Déu no era d'aquest món i, l'altre, poètic i negociador, que s'integrava políticament en la societat i presentava batalla en defensa dels valors catalans i cristians. Aquest darrer corrent s'encarnava en Bofill i Mates, poeta conegut també amb el pseudònim de Guerau de Liost i tanmateix polític i periodista, així com en el propi P. Miquel d'Esplugues.

La lluita contra l'integrisme va trobar al P. Miquel enfrontat amb una bona part del clergat català, fruit d'una decadent formació provinent del segle XIX. Inclús aquest no podia assumir les actituds liberals del seu admirat i catalaníssim Torras i Bages, pel qual es proposà transformar aquest clergat vers la fita comuna del catalanisme polític. L'integrisme a Catalunya era molt consistent en el primer terç del segle XX. Inclús sorprèn de trobar obres com: "El liberalismo es pecado" de Sardà i Salvany, en el que aquest qualificava com d'un contuberni entre catòlics i liberals. Fou aleshores quan el P. Miquel va fundar la revista de Estudios Franciscanos radicalment oposada

Recordem als qui ens han deixat

La nostra companya Magdalena Font i Miras, una excel·lent i dinàmica treballadora de la nostra Junta, ens va deixar el 10 de març d'enguany i a l'edat de 53 anys, després de lluitar amb increïble valor contra l'amenaça d'una malaltia dels nostres dies.

Retalls de toponímia: Sant Pere Màrtir (cim) i el record de l'os a Collserola

Actualment, dalt del cim hi ha instal·lada una antena de la companyia telefònica, i una mica apartada del cim, una de les torres de vigilància per la prevenció d'incendis que forma part del dispositiu del Consorci del Parc de Collserola.

Però no és pas aquesta la imatge que aquest cim ha ofert al llarg del temps a les poblacions veïnes. A finals del segle XVII, qui n'era la propietària en aquell moment cedí els terrenys als pares dominicans del convent de Santa Caterina de Barcelona, amb la condició que s'hi construís un santuari dedicat a Sant Pere Màrtir. Més tard fou transformat en fortí, i encara més endavant, en telègraf òptic.

Anant encara més endarrere, a l'edat mitjana, sabem que aquest cim es coneixia amb el nom de Puig d'Óssa. No cal ser gaire espavilat per deduir que possiblement en temps pretèrits era un indret freqüentat per aquests animals, de la qual cosa podem deduir l'existència d'un paisatge molt més feréstec amb un mosaic d'ambients diversos, des de frondosos boscos a parts on aquests animals i d'altres, com els llops o les guineus, hi conviuen en harmonia.

L'antic topònim Puig d'Ossa, es conserva encara en alguns noms de carrers tant d'Esplugues com de Barcelona, com també coneixem alguna entitat que l'ha agafat com a nom.

El setembre de l'any passat, el Grup d'Estudis d'Esplugues i el Centre Excursionista Espluga Viva de la mateixa ciutat, van col·locar una placa a l'indret de l'antiga ermita per tal de fer palesa la necessitat de dignificar el cim. Reivindiquem per a la muntanya un arranjament general de l'entorn, una senyalització adequada de les restes de l'antiga ermita i la instal·lació d'un mirador per gaudir del paisatge que es contempla d'allí estant.

Era una magnífica col·laboradora de la nostra Entitat i ha deixat un buit important en l'equip directiu que conforma el Grup d'Estudis d'Esplugues. Era una dona responsable i acurada en les seves coses, que mai no va tenir por d'assumir les responsabilitats que li encomanàvem. La seva empenta superava la seva malaltia i ens animava a tots. El nostre Grup d'Estudis ha perdut, doncs, una gran col·laboradora i ens afegim al sentiment de la seva família, que també la hi trobaran molt a faltar.

També hem de lamentar el decés de la nostra sòcia Núria Clivillé i Malaret, que ens va deixar el 19 d'abril d'enguany, a l'edat de 57 anys. Amb la Núria el nostre Grup d'Estudis havia trobat sempre un magnífic suport i la seva ràpida malaltia ens va sorprendre a tots. La Núria era de mena lluitadora, com el seu pare, i a més una gran patriota que estimava la nostra terra comú. Això ho compartia amb la seva França la qual, per raons històriques, la hi portava també molt endins. La Núria es mereix el nostre millor record i, des d'aquestes planes, acompanyem també el sentiment de la família.

I, finalment, ens va deixar el Sr. Jordi Figueras i Bosch, pare del nostre soci Jordi Figueras i Bofill, anterior president del Grup d'Estudis. L'òbit tingué lloc el 12 de març, a l'edat de 74 anys. Tots el recordem com una persona molt equilibrada i serena i un bon professional en la construcció. Acompanyem amb el sentiment la seva família i, en especial, al nostre consoci Jordi Figueras.

El pou del
Butlletí
d'informació **vernís**

Dimecres de 18,30 a 20,00 h

NOU NÚM. DE FAX
93 473 29 87

NOU e-mail:

grupestudisesplugues@hotmail.com

Telèfon:
93 473 44 12

Seu:

Casal de Cultura Robert Brillas
Àngel Guimerà, 38
08950 Esplugues de Llobregat

ELS PINS

Pinus sp. Fam. Pinàcies

Els pins són arbres de fulla perenne, de 15 a 30m. d'alçada segons les varietats, amb l'escorça llisa de joves, que amb els anys es va clivellant profundament de dalt a baix. Les fulles en forma d'agulla acabades en punxa surten de dues en dues d'una mateixa beina inserida directament a la rama i donen al conjunt un color verd fosc característic. Les flors masculines i les femenines es fan separades en el mateix arbre (arbre monoic). A la primavera el vent espolsa el pol·len formant núvols de color groc que envaeixen

tot el bosc, recorren grans distàncies i s'enlairen fins els 4000 m.

Les flors femenines (les pinyes) solen estar tot el primer any d'haver sortit sense fer gaire cas dels petitíssims granets de pol·len que hi pugui haver pels voltants. Al segon any es pol·linitzen, queden fecundades i a la tardor ja són madures. La varietat de pi pinyer (*Pinus pinea*) no madura fins a la tardor del tercer any després d'haver nascut.

Els pins (si no moren cremats abans) solen tenir una vida molt llarga. Segons els llibres, una varietat de pi americana (*Pinus aristata*) de les Muntanyes Blanques de Califòrnia se li calculen més de 4600 anys de vida. Quan el pinyó que va donar lloc a aquest pi va germinar, aquí estàvem al final del Neolític!

Com a nota curiosa i insòlita us presento la foto d'aquest pi cargolat, dins un bosc a prop de Sant Feliu de Codines anant cap a La Garriga.

Primavera 2006
Andreu Ferret